

# การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ หมู่บ้านหนองสรวง

## ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Development of Riverside Lifestyle Tourism Potential, Nong Suang Village,  
Krachaeng Subdistrict, Bang Sai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

กานต์มณี ไวยครุฑ<sup>1</sup>, ชาคริต ศรีทอง<sup>2</sup> และ อรวิกา ศรีทอง<sup>3</sup>

Kanmanee Waiyakrud<sup>1</sup>, Charcrit Sritong<sup>2</sup>, and Onwika Sritong<sup>3</sup>

งานวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์<sup>1</sup>

Office of General Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage<sup>1</sup>

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์<sup>2, 3</sup>

Faculty of Industrial Technology, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage<sup>2, 3</sup>

E-mail: Kanmanee@vru.ac.th<sup>1</sup>, charcrit@vru.ac.th<sup>2</sup>, onwika@vru.ac.th<sup>3</sup>

Received April 22, 2024; Revised May 18, 2024; Accepted May 30, 2024

### บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ 2) สร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ และ 3) ออกแบบโมเดลธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ SWOT Analysis สร้างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix และโมเดลธุรกิจแคนวาส วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1) ศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำด้านจุดแข็งประกอบด้วย S1 สิ่งดึงดูดแหล่งน้ำธรรมชาติ S2 สิ่งอำนวยความสะดวก S3 การเข้าถึงชุมชนมีเส้นทางหลายเส้นทาง S4 ต้นทุนด้านท่องเที่ยว ในขณะที่จุดอ่อนประกอบด้วย w1 ไม่มีความรู้พัฒนากิจกรรม W2 สื่อประชาสัมพันธ์ W3 เส้นทางอยู่ระหว่างการซ่อมแซม W4 ห้องน้ำไม่เพียงพอ W5 ฤดูน้ำไม่สามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ W6 ไม่มีมาตรฐานการท่องเที่ยว W7 ขาดเงินทุน โดยโอกาส ประกอบด้วย O1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยม O2 รัฐให้การสนับสนุน O3 ทุนวิจัย และอุปสรรค ประกอบด้วย T1 ภัยพิบัติทางน้ำ T2 มีผักตบชวา T3 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ T4 การแข่งขันการท่องเที่ยว

2) กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ประกอบด้วย กลยุทธ์เชิงรุก จำนวน 1 กลยุทธ์ กลยุทธ์เชิงแก้ไข จำนวน 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์เชิงการป้องกัน จำนวน 1 กลยุทธ์ และกลยุทธ์เชิงรับ จำนวน 1 กลยุทธ์

3) โมเดลธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1 ด้านการตลาด มุ่งเน้นถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและการสร้างการรับรู้และสร้างคุณค่าในสินค้าและบริการให้กับกลุ่มเป้าหมาย 2 ด้านกระบวนการในการดำเนินงาน และ 3 ด้านการเงินที่แสดงรายรับ – รายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน

**คำสำคัญ:** การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ; หมู่บ้านหนองสรวง

## Abstract

The purposes of this article are to 1) study the potential of riverside lifestyle tourism, 2) create development strategies for riverside lifestyle tourism, and 3) design a Business Model Canvas for developing riverside lifestyle tourism in Nong Suang village, Bang Sai district, Phra Nakhon Si Ayutthaya province. In addition, qualitative research was employed in this research. Data collection instruments included SWOT analysis, TOWS matrix, and Business Model Canvas (BMC). Descriptive statistics were used to analyze the data. The research results were found as follows;

1. Riverside lifestyle tourism potential strengths include S1 attractive features like natural water sources and S2 well-developed facilities including accommodations S3 easy access with multiple travel routes to the community, and S4 competitive tourism costs. The weaknesses included W1 lack of knowledge in developing tourism activities, W2 limited public relations and media presence, W3 travel routes currently under repair, W4 inadequate bathroom facilities, W5 limited tourists' access during the rainy season, W6 absence of established tourism standards, and W7 lack of financial resource. In addition, the opportunities included O1 capitalizing on the popularity of cultural tourism, O2 government support, and O3 research funding. Furthermore, the threats included T1 water disaster, T2 water hyacinth, T3 economic downturn, and T4 tourism competition.

2. Development strategies consisted of one SO strategy, three WO strategies, one ST strategy, and one WT strategy.

3. The business model of riverside lifestyle tourism potential development included three aspects: 1) the marketing aspect, focusing on target customers and creating awareness and creating value in products and services for the target group; 2) the operational processes aspect; and 3) the financial aspect, displaying income and expenses required for operations.

**Keywords:** tourism potential development; riverside lifestyle tourism; Nong Suang village

## บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นหนึ่งในแหล่งรายได้ที่สำคัญที่นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ กระแสเงินตราไหลเวียนในประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ อีกทั้ง ยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมและขนส่ง รวมถึงการค้าและการลงทุนที่ช่วยเพิ่มการขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย อ้างอิงจาก บัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account: TSA) ในปี พ.ศ. 2562 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism Gross Domestic Product: TGDPI) มากถึง 3,005,552 ล้านบาท หรือเท่ากับสัดส่วนร้อยละ 17.79 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ดังนั้น เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการพัฒนาและกระจายผลประโยชน์ไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง จึงจำเป็นต้องพัฒนา และจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้มีความสมบูรณ์ ต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์ (Ministry Tourism and Sports, 2023) โดยในปี 2567 สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยรายจังหวัดสามารถสรุปสถานการณ์ได้ดังนี้ สถานการณ์พักรม จำนวนผู้มาเยือน และรายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือน เดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2567 สถานการณ์โดยรวมทั้งประเทศอัตราการเข้าพัก 77.04% จำนวนผู้เข้าพัก 28,733,659 คน จำนวนผู้มาเยือนทั้งหมด 60,074,679 คน จำนวนผู้มาเยือนคนไทย 45,610,500 คน จำนวนผู้มาเยือนชาวต่างชาติ 14,464,179 คน โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถสรุปสถานการณ์ได้ดังนี้ ภาพรวมทั้งจังหวัดอัตราการเข้าพัก 60.68% จำนวนผู้เข้าพัก 175,601 คน จำนวนผู้มาเยือนทั้งหมด 2,003,160 คน จำนวนผู้มาเยือนคนไทย 1,631,554 คน จำนวนผู้มาเยือนชาวต่างชาติ 371,606 คน (Ministry Tourism and Sports, 2024) จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีส่วนในการพัฒนาภาคเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก

สำหรับประเทศไทยได้นำแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาปรับใช้กับการท่องเที่ยวในหลากหลายประเภทและหลายระดับเพื่อลดผลกระทบเชิงลบจากการท่องเที่ยว และสร้างประโยชน์ให้แก่คนท้องถิ่น ซึ่งเป็นทางออกที่น่าสนใจในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในประเด็นนี้เป็นการเน้นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลักมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงตั้งอยู่บนฐานคิดที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการผสมผสานจุดมุ่งหมายของการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม (Tancharoen, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Khamkerd et al. (2020) การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและสังคม กำหนดทิศทางโดยชุมชนเอง จัดการโดยชุมชน เพื่อ

ชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของและสิทธิในการดูแลเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยที่ชุมชนได้เข้ามาวางแผนพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ที่สะท้อนถึงตัวตนของชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน หมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นหมู่บ้านที่มีต้นทุนด้านการท่องเที่ยวเนื่องด้วยหมู่บ้านมีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แม่น้ำน้อย ซึ่งไหลผ่านบริเวณหมู่บ้าน มีวิถีชีวิตริมน้ำ คือมีอาชีพในการประมง ทำนา และจักสานในยามว่าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและมีเสน่ห์ จนในปี 2562 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เข้ามาส่งเสริมหมู่บ้านภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon, One Product: OTOP) เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) โดยมีการลงทุนในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชนมีการจัดสรรทรัพยากรที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การจัดสรรเรือนำเที่ยวขนาด 15 ที่นั่ง การสร้างแพสำหรับลงเรือ จักรยาน จำนวน 30 คัน จุดเช็คอินในหมู่บ้าน ศิลปวิถีโอ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้ชุมชนได้ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเพียงครั้งเดียวเท่านั้นเนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 เข้ามาส่งผลให้กิจกรรมและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวหยุดชะงักลงและไม่ได้รับการส่งเสริมสานต่อ รวมทั้งทรัพยากรต่าง ๆ ที่หน่วยงานมอบไว้ก็เริ่มเสื่อมสภาพและเสียโอกาสในการนำมาใช้ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวชุมชน (Chaipapra, personal communication, February 27, 2024)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าชุมชนมีต้นทุนทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับหนึ่ง เพียงแต่ขาดการส่งเสริมและพัฒนาต่อ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงร่วมกับชุมชนในการที่จะฟื้นฟูสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวชุมชนจึงดำเนินการวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้าน และพัฒนาโมเดลทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของชุมชนวิถีชีวิตริมน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะศึกษา 1) เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง และ 3) เพื่อออกแบบโมเดลธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ให้เป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอย่างมีทิศทางในการทางในการดำเนินงาน และมองเห็นเป้าหมายในการพัฒนาร่วมกัน ซึ่ง จะก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่ากับชุมชน ดังนี้ 1) เป็นการสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชน 2) ยกกระตือรือร้นความสามารถคนในชุมชน 3) วิจัยนำไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานต่าง ๆ และ 4) เกิดความอนุรักษ์วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและความรักบ้านเกิด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประโยชน์เชิงชุมชนและสังคม ที่ต้องการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานของการใช้เทคโนโลยี ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจก่อให้เกิดการกระจายรายได้ สร้างอาชีพเสริมให้คนในชุมชน ที่จะช่วยขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้หลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประชาชนในประเทศไทยต่อไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อออกแบบโมเดลธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

## การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการชุมชนอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มที่จะเติบโตมากขึ้นในอนาคต ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานที่ชาวบ้านเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวดังนี้

ตารางที่ 1 แนวคิดในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	Na Thongkaew et al. (2017)	Thaothampitak & Cholibamroong (2019)	Chouykaew & Jirajkul (2019)	Polnyotee et al. (2022)	Chakthong & Kaewnuch (2022)
1. สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓
2. สิ่งอำนวยความสะดวก	✓	-	✓	✓	✓
3. ความสามารถในการเข้าถึง	-	✓	✓	✓	✓
4. ช่วงเวลาที่ท่องเที่ยวได้	-	-	-	-	-
5. การรวมกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยว	-	-	-	-	-
6. ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน	-	-	-	-	-
7. การมีส่วนร่วมของชุมชน	✓	-	-	✓	-
8. สภาพแวดล้อมและการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม	✓	✓	-	✓	-
9. กิจกรรม นันทนาการ	✓	✓	-	-	✓
10. ที่พักและการบริการท่องเที่ยว	-	-	-	-	✓
11. ความเป็นเอกลักษณ์	-	✓	-	-	-
12. การดูแลรักษา	-	-	✓	-	-

จากแนวความคิดของนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนดังนี้ 1) สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง ชุมชนมีความน่าดึงดูดใจ มีเอกลักษณ์และ ความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา การสืบทอด ภูมิปัญญา ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ และการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี 2) กิจกรรมนันทนาการ และสุนทรียภาพ หมายถึง ชุมชนมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผ่านกิจกรรมตามเส้นทางท่องเที่ยว 3) ความสามารถในการเข้าถึง และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีหลากหลาย เส้นทางในการเดินทางมายังชุมชน และมีความสะดวกสบาย 4) สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น สถานที่ ถ่ายรูปและวิวทิวทัศน์ เครื่องดื่ม ห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก 5) สภาพแวดล้อมและการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมของชุมชนเต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ ของธรรมชาติ กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายและรบกวนสิ่งแวดล้อม

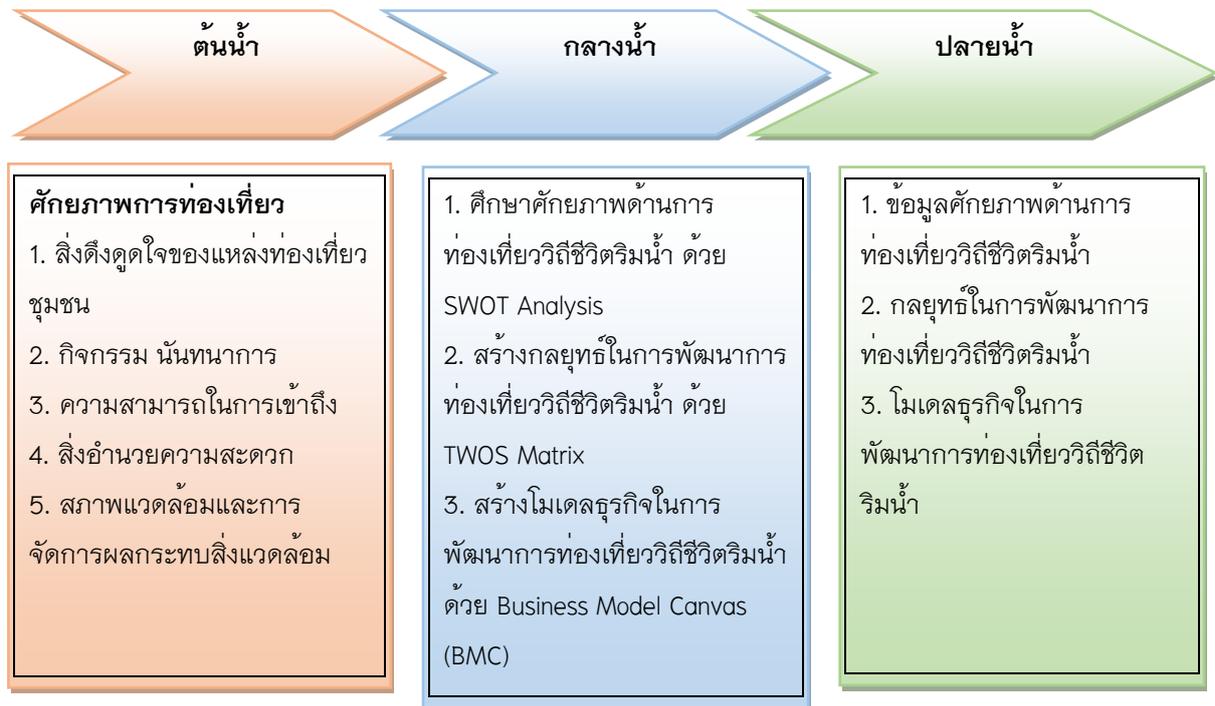
แนวความคิดมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกได้เป็น 9 ระดับ ประกอบด้วย (Bunnamsirikit & Suthipisan, 2021)

- 1) ร่วมคิด ชุมชนสามารถริเริ่ม และสร้างสรรค์ ให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ 2) ร่วมออกความคิดเห็น คือการประชุมร่วมกันเพื่อระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้แง่มุมที่หลากหลาย 3) ร่วมตัดสินใจ ทำให้เกิดการตัดสินใจร่วมกันทั้งเป็นในรูปแบบฉันทามติ 4) ร่วมรับผิดชอบ ในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม 5) ร่วมวางแผน กำหนดทิศทางที่เป็นเป้าหมายของการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยชุมชนนั้นควรเน้นการพึ่งพาตนเองในทุกมิติ 6) ร่วมดำเนินการ จากแผนที่กำหนดขึ้นมีการระบุถึงภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบทั้งในระดับของหน่วยงาน และบุคคลให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดขึ้น 7) ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ การร่วมรับผลประโยชน์ทั้งทางตรง หรือทางอ้อม 8) ร่วมตรวจสอบ และติดตามผล การประเมินผลการดำเนินงานที่สอดคล้อง และบรรลุความสำเร็จตามแผนงานที่ได้กำหนดขึ้น 9) ร่วมพัฒนา ปรับปรุง

จากแนวความคิดพัฒนาศักยภาพชุมชนและแนวความคิดมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสามารถนำ ทั้ง 2 แนวคิดหลักมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ หมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซงอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้โดยร่วมกันการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว 5 ด้าน หลังจากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาวางแผน และกำหนดการพัฒนาโมเดลทางธุรกิจร่วมกันระหว่างนักวิจัย ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

## กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดการพัฒนา ศักยภาพการท่องเที่ยว ทฤษฎี 5 A ของ Dickman. (1996) ประกอบด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 2) กิจกรรม นันทนาการ 3) ความสามารถในการเข้าถึง 4) สิ่งอำนวยความสะดวก และ 5) สภาพแวดล้อมและการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

## ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการค้นหาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ กรกฎาคม 2566 – กรกฎาคม 2567

### ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน 5 คน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐองค์การบริหารส่วนตำบลกระแซง จำนวน 3 คน ตัวแทนโรงเรียนวัดกระแซง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน และนักวิจัยจำนวน 4 คน รวม 30 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง

โดยผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าว จากหลักเกณฑ์ 3 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่มีหน้าที่ให้ความรู้ ความเข้าใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเป็นอย่างดีและมีอำนาจหน้าที่ในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบายและสามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการสนับสนุนและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนรวมทั้งเป็นผู้ได้รับผลกระทบหรือมีส่วนได้ส่วนเสียต่อการท่องเที่ยวโดยตรงสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนให้มีการพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ หมู่บ้านหนองสรวง โดยมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับชุมชนไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เป็นบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อคนในชุมชนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมทุกครั้งในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน

3. เป็นบุคคลที่เป็นผู้นำทางความคิดและให้ความคิดเห็นตรงไปตรงมาตามประสบการณ์และความรู้ของตนเองทำให้เกิดการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

### เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อค้นหาคำศัพท์ด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) TOWS Matrix เพื่อจัดทำกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) การสร้างโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas : BMC) เพื่อสามารถกำหนดลูกค้าให้กับชุมชนและพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน

แนวคำถามที่นำมาใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis และจัดทำกลยุทธ์ในการพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนด้วย TOWS Matrix รวมทั้งการสร้างโมเดลธุรกิจ (Business model canvas : BMC)

1. ศัพท์ด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ SWOT Analysis
  - 1.1 ด้านจุดแข็งของการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ
  - 1.2 ด้านจุดอ่อนของการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ
  - 1.3 ด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ
  - 1.4 ด้านอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ
2. การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ TOWS Matrix
  - 2.1 กลยุทธ์เชิงรุก SO
  - 2.2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO
  - 2.3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST
  - 2.4 กลยุทธ์เชิงรับ WT

3. การสร้างโมเดลธุรกิจ(Business model canvas : BMC) เพื่อกำหนดกลุ่มลูกค้าและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน

3.1 กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือใคร

3.2 การนำเสนอคุณค่าที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้ามีอะไรบ้าง

3.3 การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าได้อย่างไร

3.4 ช่องทางการส่งเสริมและสื่อสารกับลูกค้ามีช่องทางใดบ้าง

3.5 แหล่งที่มาของรายได้ประกอบด้วย

3.6 ทรัพยากรหลักของชุมชนในการจัดโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว

3.7 กิจกรรมหลักที่บริการนักท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง

3.8 พันธมิตรหรือเครือข่ายที่ส่งเสริมสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว

3.9 ต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้ผู้เข้าร่วมทุกคนเสนอความคิดเห็นได้อย่างอิสระและมีการขออนุญาตในการบันทึกภาพ/บันทึกเสียง(ได้รับการอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจัดเก็บเป็นไฟล์ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตาราง SWOT Analysis รวบรวมประเด็นสำคัญของข้อมูลที่ผู้ร่วมสนทนาได้นำเสนอ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค หลังจากนั้นผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมสร้างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix และร่วมกันออกแบบโมเดลธุรกิจ หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

### ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ หมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ เพื่อสร้างกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวและเพื่อออกแบบโมเดลธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวด้วยการวิเคราะห์ศักยภาพด้วย SWOT Analysis ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง มีทั้งศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ (SWOT Analysis)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
S1 สิ่งดึงดูด แหล่งน้ำธรรมชาติ ภูมิปัญญาและอาหารพื้นถิ่น	W1 ไม่มีความรู้ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ
S2 สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก ร้านอาหาร จักรยาน เรือ	W2 ไม่มีความรู้ในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำ
S3 การเข้าถึงชุมชนมีเส้นทางหลายเส้นทาง	W3 ชุมชนไม่มีสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวชุมชน
S4 ต้นทุนด้านท่องเที่ยวจากโครงการ OTOP village	W4 เส้นทางในการเดินทางเข้าชุมชนบางเส้นทางอยู่ระหว่างการซ่อมแซม
	W5 พื้นที่รับรองนักท่องเที่ยวบางจุดมีที่จอดรถไม่เพียงพอ
	W6 พื้นที่รับรองนักท่องเที่ยวบางจุดมีห้องน้ำไม่เพียงพอในการให้บริการ
	W7 ฤดูน้ำไม่สามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้
	W8 ชุมชนไม่มีมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชนส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการ
	W9 ชุมชนขาดเงินทุนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
โอกาส	อุปสรรค
O1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยม	T1 ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม
O2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกำลังได้รับความนิยม	T2 บางฤดูกาลมีฝักตบชวาปริมาณมาก
O3 หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านอาชีพ	T3 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
O4 หน่วยงานทางการศึกษาให้การสนับสนุนทุนวิจัย	T4 แหล่งท่องเที่ยวริมน้ำต้องเผชิญกับการแข่งขันจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ตำบลกระแซง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า จากการนำผลจากวัตถุประสงค์ข้อ 1 มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงแก้ไข กลยุทธ์เชิงป้องกันและกลยุทธ์เชิงรับ ปราบกฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ (TOWS Matrix)

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p><b>จุดแข็งของชุมชน (S)</b></p> <p>S1 สิ่งดึงดูด แหล่งน้ำธรรมชาติ ภูมิปัญญาและอาหารพื้นถิ่น</p> <p>S2 สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก ร้านอาหาร จักรยาน เรือนำเที่ยว</p> <p>S3 การเข้าถึงชุมชนมีเส้นทางหลายเส้นทาง</p> <p>S4 ต้นทุนด้านท่องเที่ยวจากโครงการ OTOP village</p>	<p><b>จุดอ่อนของชุมชน (W)</b></p> <p>W1 ไม่มีความรู้พัฒนากิจกรรม</p> <p>W2 ไม่มีความรู้สร้างโปรแกรม</p> <p>W3 สื่อประชาสัมพันธ์</p> <p>W4 เส้นทางอยู่ระหว่างการซ่อมแซม</p> <p>W5 ที่จอดรถไม่เพียงพอ</p> <p>W6 ห้องน้ำไม่เพียงพอ</p> <p>W7 ฤดูน้ำไม่สามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้</p> <p>W8 ไม่มีมาตรฐานการท่องเที่ยว</p> <p>W9 ขาดเงินทุน</p>
	<p><b>โอกาสของชุมชน (O)</b></p> <p>O1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยม</p> <p>O2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความนิยม</p> <p>O3 รัฐให้การสนับสนุน</p> <p>O4 ทุนวิจัย</p>	<p><b>กลยุทธ์เชิงรุก SO</b></p> <p>S1+S2+S3+S4+O1+O2+O4</p> <p>พัฒนากิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำให้มีความหลากหลาย</p>
<p><b>ข้อจำกัดของชุมชน (T)</b></p> <p>T1 ภัยพิบัติทางน้ำ</p> <p>T2 มีผักตบชวา</p> <p>T3 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ</p> <p>T4 การแข่งขัน</p>	<p><b>กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST</b></p> <p>T3+T4+S1+S2+S3+S4</p> <p>พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้นักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ</p>	<p><b>กลยุทธ์เชิงรับ WT</b></p> <p>W7+T2</p> <p>สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องป้องกันจำนวนผักตบชวาจำนวนมากเข้าพื้นที่ในชุมชน</p>

วัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อออกแบบโมเดลธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ของหมู่บ้านหนองสรวง ผลการวิจัยพบว่า มีการแบ่งกิจกรรมในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ด้านการตลาด ส่วนที่ 2 ด้านการดำเนินงาน และส่วนที่ 3 รายรับ – รายจ่ายของธุรกิจ โดยการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 สี ปรากฏดังภาพที่ 2

<b>6.พันธมิตรหลัก</b> 1. อบต.กระแซง 2. เกษตรอำเภอบางไทร 3. พัฒนาชุมชนบางไทร 4. กศน.อำเภอบางไทร 5. บริษัทिताเลียน 6. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ 7. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 8. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 7. สื่อมวลชนเครือข่ายอมรินทร์	<b>5.กิจกรรมหลัก</b> 1. กิจกรรมเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านสายน้ำ 2. กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตริมน้ำ เช่น ล่องเรือ ตกกุ้งพายเรือ 3. กิจกรรมอาหารพื้นถิ่น 4. กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชาวนา 5. กิจกรรมหัตถกรรมจักสานชุมชน 6. กิจกรรมปั่นจักรยานชมวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรม	<b>2.คุณค่าของสินค้าและบริการ</b> 1. ประสบการณ์เรียนรู้วิถีชีวิตริมน้ำและวิถีชีวิตเกษตรสัมผัสธรรมชาติ 2. เรียนรู้ประวัติศาสตร์สถานที่สำคัญในชุมชนและนอกชุมชน 3. ประสบการณ์การทำอาหารพื้นถิ่น 4. พักโฮมสเตย์ชุมชน	<b>4.ความสัมพันธ์กับลูกค้า</b> 1. บริการด้วยความเป็นกันเอง 2. มนุษย์สัมพันธ์ดีมีน้ำใจ 3. มีความสามารถในการสื่อสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและสถานที่สำคัญนอกชุมชน 4. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ 5. สมุดลงทะเบียนเยี่ยมชม	<b>1. ลักษณะของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย</b> 1. นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 2. รักท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3. นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
<b>7.ทรัพยากรหลัก</b> 1 บุคลากรสามารถถ่ายทอด เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ ถ่ายทอดการทำอาหารพื้นถิ่น ถ่ายทอดการทำนา ตกกุ้งหาปลา และหัตถกรรมชุมชน มีนักสื่อสาร 2.สถานที่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ฐานเรียนรู้วิถีชีวิต ที่พักโฮมสเตย์ บ้านเรือนของชาวบ้าน 3.ทรัพยากรทางธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ 4. มีเรือนำเที่ยวและจักรยานข เรือตกกุ้งและบ้านเรือน 5. เงินทุนสนับสนุนจากงานวิจัย		<b>3. ช่องทางเข้าถึงลูกค้า</b> 1. การโฆษณาผ่านเพจเฟซบุ๊ก 2. ขายตรง 3.ประชาสัมพันธ์ผ่านเพจเฟซบุ๊กไลน์ แผ่นพับใบปลิว 4. ออกบูธ		
<b>8.ค่าใช้จ่ายหลักของธุรกิจ</b> 1. ค่าบำรุงสถานที่ทางประวัติศาสตร์ 2. ค่าซ่อมบำรุงเรือนำเที่ยวและจักรยาน 3. เลือซื้อซีพสำหรับกิจกรรมทางน้ำ 4. ค่าซ่อมบำรุงแพท่าเรือ 5. ค่าวัตถุดิบในการทำอาหาร 6. ค่าชุดอุปกรณ์หัตถกรรม 7. ค่าตอบแทนนักสื่อความหมายชุมชน 8. ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ 9. ประกันกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยว 10. ค่าฝึกอบรมพัฒนาความรู้		<b>9.ที่มาของรายได้</b> 1. รายได้จากการขายกิจกรรม 2. รายได้จากการเข้าพักในชุมชน 3. รายได้จากการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 4. รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ชุมชน 5. รายได้จากการเป็นนักสื่อความหมายชุมชน		

ภาพที่ 2 แสดงโมเดลธุรกิจในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ หมู่บ้านหนองสรวง

ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ส่งผลให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนได้ด้วยเครื่องมือวิเคราะห์ SWOT Analysis และมองเห็นถึงเป้าหมายในการดำเนินงานและเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่มีชัดเจน ด้วยการสร้างกลยุทธ์ TWOS Matrix และสามารถปรับวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมจากการออกแบบโมเดลธุรกิจที่แบ่งกระบวนการในการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ด้านการตลาด มุ่งเน้นถึงกลุ่มลูกค้า

เป้าหมายและการสร้างการรับรู้และสร้างคุณค่าในสินค้าและบริการให้กับกลุ่มเป้าหมาย 2) ด้านกระบวนการในการดำเนินงาน และ 3) ด้านการเงินที่แสดงรายรับ – รายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน

## อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า จุดแข็ง (Strengths) ประกอบด้วย S1 สิ่งดึงดูด แหล่งน้ำธรรมชาติ ภูมิปัญญาและอาหารพื้นถิ่น S2 สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก ร้านอาหาร จักรยาน เรือ นำเที่ยว S3 การเข้าถึงชุมชนมีเส้นทางหลายเส้นทาง S4 ต้นทุนด้านท่องเที่ยวจากโครงการ OTOP village จุดอ่อน (Weaknesses) ประกอบด้วย W1 ไม่มีความรู้ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ W2 ไม่มีความรู้ในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำ W3 ชุมชนไม่มีสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวชุมชน W4 เส้นทางในการเดินทางเข้าชุมชนบางเส้นทางอยู่ระหว่างการซ่อมแซม W5 พื้นที่รับรองนักท่องเที่ยวบางจุดมีที่จอดรถไม่เพียงพอ W6 พื้นที่รับรองนักท่องเที่ยวบางจุดมีห้องน้ำไม่เพียงพอในการให้บริการ W7 ฤดูน้ำไม่สามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ W8 ชุมชนไม่มีมาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชนส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการ W9 ชุมชนขาดเงินทุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน โอกาส (Opportunities) ประกอบด้วย O1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยม O2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กำลังได้รับความนิยม O3 หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านอาชีพ O4 หน่วยงานทางการศึกษาให้การสนับสนุนทุนวิจัย และอุปสรรค (Threats) ประกอบด้วย T1 ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม T2 บางฤดูกาลมีผักตบชวาปริมาณมาก T3 ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ T4 แหล่งท่องเที่ยวริมน้ำต้องเผชิญกับการแข่งขันจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนมีแหล่งน้ำทางธรรมชาติ มีภูมิปัญญา และอาชีพหลักคือการเกษตร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sathunuchawat et al. (2019) พบว่า ศักยภาพสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สำคัญคือ รูปแบบวิถีชีวิตริมน้ำและเกษตรกรรม ภูมิปัญญาของชุมชน มีการสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ เช่น ลูม ตะกร้า และเรือกระชางจำลองทำเป็นของประดับ ของที่ระลึก มีอาหารและขนม พืชผักท้องถิ่นที่เป็นพื้นบ้าน เช่น ขนมตาลจากต้นตาลในชุมชน ข้าวเหนียวหนังกุ้งแม่น้ำ ขนมนาบ กระทะ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chantane and Inthason (2023) พบว่า การวิเคราะห์ SWOT ในประเด็นที่เป็นจุดแข็งจะนำไปพัฒนาขับเคลื่อนศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าชุมชนมีจุดแข็ง (S) คือ ชุมชนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญในชุมชน ดังนี้ วิถีชีวิตชุมชนริมคลอง นาข้าว บัวแดง สวนเกษตรพอเพียง วัดวิเวกอายุพันปี สมัยรัชกาลที่ 5 ราชูทิศเจดีย์ต้นจิก โรงเรือนเพาะเห็ด โรงเรือนปลูกกล้วยชาทางการแพทย์ ซึ่งจากจุดแข็งนี้ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นโอกาส(O) ที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ ยกกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกกระดับช่องทางการสื่อสารการตลาด และการจัดงานEventเพื่อประชาสัมพันธ์ชุมชนร่วมภาคีเครือข่ายให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว เศรษฐกิจและสังคมให้ยั่งยืน และสอดคล้องกับการศึกษาของ Leelakitpaisarn et al. (2024)

พบว่า จุดแข็ง 1) มีระบบคมนาคมที่ดี การเดินทางสะดวกสบาย 2) มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ สภาพแวดล้อมเหมาะแก่การเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร 3) มีลักษณะของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ชัดเจน จุดอ่อน 1) การประชาสัมพันธ์ยังไม่ถึงกลุ่มเป้าหมาย 2) เกษตรกรบางส่วนขาดความรู้ในการบริหารจัดการ พื้นที่เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งเรียนรู้ ควบคู่กัน โอกาส 1) กระแสการท่องเที่ยวในปัจจุบันให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวในเชิงธรรมชาติ วิถีชีวิตชุมชน มากขึ้น อุปสรรค 1) ลักษณะของสภาพภูมิศาสตร์ ในบางพื้นที่ประสบกับปัญหาน้ำท่วม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กลยุทธ์ในการพัฒนา กลยุทธ์เชิงรุก กำหนดไว้ 1 กลยุทธ์ คือ 1) พัฒนากิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำให้มีความหลากหลาย กลยุทธ์เชิงแก้ไข กำหนดไว้ 3 กลยุทธ์ คือ 1) จัดอบรมให้ความรู้การพัฒนากิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยววิถีริมน้ำชุมชน 2) พัฒนาสื่อการท่องเที่ยวชุมชน 3) พัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน กลยุทธ์เชิงการป้องกัน กำหนดไว้ 1 กลยุทธ์ คือ 1) พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้นักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ และกลยุทธ์เชิงรับ กำหนดไว้ 1 กลยุทธ์ คือ 1) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องป้องกันจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้าพื้นที่ในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนต้องพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้หลากหลายและมีมาตรฐานรวมทั้งยังต้องสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้การท่องเที่ยวในชุมชนเกิดการพัฒนา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jantawong (2022) พบว่า กลยุทธ์เชิงรุก จำนวน 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) บูรณาการความร่วมมือด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวกับหน่วยงานภายนอก 2) พัฒนาศูนย์เรียนรู้ลัดโลกร้อน 3) ออกแบบเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน กลยุทธ์เชิงแก้ไข กำหนดไว้ 2 กลยุทธ์ 1) การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชน 2) การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว กลยุทธ์เชิงรับ กำหนดไว้ 2 กลยุทธ์ 1) การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน 2) การสนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้างการขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรม กลยุทธ์เชิงป้องกัน กำหนดไว้ 2 กลยุทธ์ 1) การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน 2) การสร้างเครือข่ายระดับชุมชน จังหวัดและระดับภูมิภาค

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า โมเดลธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1. ลักษณะของกลุ่มลูกค้า 1) นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 2) นักท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. คุณค่าของสินค้าและบริการ 1) ประสบการณ์เรียนรู้วิถีชีวิตริมน้ำและวิถีชีวิตเกษตรสัมผัสธรรมชาติ 2) เรียนรู้ประวัติศาสตร์สถานที่สำคัญในชุมชนและนอกชุมชน 3) ประสบการณ์การทำอาหารพื้นถิ่น 4) พักโฮมสเตย์ชุมชน 3. ช่องทางเข้าถึงลูกค้า 1) การโฆษณาเพจเฟซบุ๊ก 2) ขยายตรง 3) การประชาสัมพันธ์ ผ่านเพจเฟซบุ๊ก ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ แผ่นพับใบปลิว 4) ออกบูธ 4. ความสัมพันธ์กับลูกค้า 1) บริการด้วยความเป็นกันเอง 2) มนุษย์สัมพันธ์ดีมีน้ำใจ 3) มีความสามารถในการสื่อสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและสถานที่สำคัญนอกชุมชน 4) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ 5) สมุดลงทะเบียนเยี่ยมชม 5. กิจกรรมหลัก 1) กิจกรรมเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านสายน้ำ 2) กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตริมน้ำ เช่น ล่องเรือ ตกกุ้ง พายเรือ 3) กิจกรรม

อาหารพื้นถิ่น 4) กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชาวนา 5) กิจกรรมหัตถกรรมจักสานชุมชน 6) กิจกรรมปั่นจักรยานชมวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรม 6. พาร์ทเนอร์หลัก 1) อบต.กระแซง 2) เกษตรอำเภอบางไทร 3) พัฒนาชุมชนบางไทร 4) กศน.อำเภอบางไทร 5) บริษัทิตาเลียน 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ 7) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 8) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 9) สื่ออมรินทร์ 7. ทรัพยากรหลัก 1) บุคลากร สามารถถ่ายทอด เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ชุมชนและนอกชุมชน ถ่ายทอดการทำอาหารพื้นถิ่น ถ่ายทอดการทำนา ตกกุ้งหาปลา และหัตถกรรมชุมชน มีนักสื่อสารในชุมชน 2) สถานที่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ฐานเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชน ที่พักโฮมสเตย์ บ้านเรือนของชาวบ้าน 3) ทรัพยากรทางธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ 4) มีเรือนำเที่ยวและจักรยานของชุมชน เรือตกกุ้งของชาวบ้าน และบ้านเรือน 5) เงินทุน วิทยุสนับสนุนจากงานวิจัย 8. ค่าใช้จ่ายหลักของธุรกิจ 1) ค่าบำรุงสถานที่ทางประวัติศาสตร์ 2) ค่าซ่อมบำรุงเรือนำเที่ยวและจักรยาน 3) เสื้อชูชีพสำหรับกิจกรรมทางน้ำ 4) ค่าซ่อมบำรุงแพท่าเรือ 5) ค่าวัตถุดิบในการทำอาหาร 6) ค่าชุดอุปกรณ์หัตถกรรม 7) ค่าตอบแทนนักสื่อความหมายชุมชน 8) ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ 9) ประกันกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยว 10) ค่าฝึกอบรมพัฒนาความรู้ 9. ที่มาของรายได้ 1) รายได้จากการขายกิจกรรม 2) รายได้จากการเข้าพักในชุมชน 3) รายได้จากการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 4) รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ชุมชน 5) รายได้จากการเป็นนักสื่อความหมายชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในด้านการตลาดชุมชนต้องการให้มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีความหลากหลายและเข้าถึงกลุ่มลูกค้ามากขึ้นรวมทั้งการช่วยกันขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดรายได้จากการขายกิจกรรมการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pathan et al. (2022) พบว่า โมเดลธุรกิจเพื่อยกระดับศักยภาพของชุมชนในจังหวัดเชียงรายในการรองรับนักท่องเที่ยว กลุ่มไมซ์ ซึ่งในการพัฒนาโมเดลธุรกิจของชุมชนมีกลุ่มเป้าหมายหลัก 3 กลุ่ม คือ ลูกค้าไมซ์ (กลุ่มลูกค้าองค์กร) ผู้วางแผนงาน และนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ โดยกำหนดให้มีช่องทางการเข้าถึงลูกค้าโดยการประสานงานผ่านไลน์/เฟสบุ๊ก โทรศัพท์มือถือ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมไมซ์ลงสื่อช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งชุมชนควรรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้า เช่น สมุดเยี่ยม แบบประเมินความพึงพอใจ และสมุดบันทึกข้อมูลลูกค้า เป็นต้น เพื่อเป็นการรักษาลูกค้าเดิมและสร้างฐานลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้น โดยในการขับเคลื่อนไมซ์ชุมชนนั้น มีพันธมิตรที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนให้เกิดการขับเคลื่อน และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องทั้งหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและไมซ์ทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ เช่น ผู้วางแผนงานไมซ์ บริษัททัวร์เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน มหาวิทยาลัย สื่อท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐ เป็นต้น ต้นทุนที่ชุมชนต้องบันทึกครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมไมซ์ในแต่ละฝ่าย และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานส่วนกลาง โดยการนำเสนอกิจกรรมไมซ์และการบริการไมซ์ของแต่ละชุมชน จะทำให้เกิดรายได้จาก 2 ส่วนหลัก คือ แพคเกจการจัดกิจกรรมไมซ์ และผลิตภัณฑ์ชุมชน

## องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำหมู่บ้านหนองสรวง ดังแสดงในภาพที่ 3



โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ร่วมชื่นชม

ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำหมู่บ้านหนองสรวง

น้อมนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ข้อที่ 20 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาประยุกต์ใช้ โดยขั้นที่ 1 เข้าใจ คือมีการสร้างความเข้าใจระหว่างนักวิจัย ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการชี้แจงการดำเนินงานของนักวิจัยและร่วมกันค้นหาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว ขั้นที่ 2 เข้าถึง คือ การสร้างความร่วมมือในการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานและรวมทั้ง ออกกฎกติกาในการดำเนินงานร่วมกัน ขั้นที่ 3 พัฒนา เมื่อต่างฝ่ายต่างมีความเข้าใจกันแล้ว การพัฒนา ก็จะดำเนินการส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีสู่เป้าหมาย ชุมชนท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำอย่างพอเพียงมั่นคงและเข้มแข็ง

## สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากถือเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับประเทศ และการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนจึงเป็นกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนให้มีมูลค่าได้ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมชื่นชม ซึ่งจุดเริ่มต้นการร่วมคิดคือการวิเคราะห์หาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวผ่านเครื่องมือ SWOT Analysis ส่งผลให้ชุมชนได้มองเห็น

ศักยภาพที่มีในชุมชน และมองเห็นโอกาสในการพัฒนา โดยการพยายามดำเนินการลดจุดอ่อนและอุปสรรคในการพัฒนาให้ได้มากที่สุด ผ่านวิธีการหรือกลยุทธ์ที่ชุมชนร่วมกันกำหนด ประกอบด้วย 1) พัฒนากิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำให้มีความหลากหลาย 2) จัดอบรมให้ความรู้การพัฒนา กิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยววิถีริมน้ำชุมชน 3) พัฒนาสื่อการท่องเที่ยวชุมชน 4) พัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน 5) พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้นักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ และ 6) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องป้องกันจำนวนผักตบชวาจำนวนมากเข้าพื้นที่ในชุมชน จากการกำหนดกลยุทธ์นำสู่การออกแบบโมเดลธุรกิจร่วมกันเพื่อให้เกิดภาพการดำเนินงาน 3 ส่วน คือ การดำเนินงานด้านการตลาด การดำเนินงานด้านการผลิต และการจัดหารายได้และควบคุมต้นทุน เพื่อเกิดการพัฒนากิจการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนด้วยการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาร่วมกัน จากกระบวนการดังกล่าวจะสามารถยกระดับศักยภาพชุมชน โดยชุมชนจะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และยังสามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเป็นการสร้างความตระหนักถึงการรักษาสีน้ำใสสะอาด และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของตนเองได้

## ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ศักยภาพด้านจุดแข็ง คือ สิ่งดึงดูด แหล่งน้ำธรรมชาติ ภูมิปัญญาและอาหารพื้นถิ่น จุดอ่อน คือ เส้นทางในการเดินทางเข้าชุมชนบางเส้นทางอยู่ระหว่างทางซ่อมแซม และพื้นที่รับรองนักท่องเที่ยวบางจุดมีที่จอดรถ ห้องน้ำไม่เพียงพอ โอกาส คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กำลังได้รับความนิยม และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน และอุปสรรค คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม และบางฤดูกาลมีผักตบชวาปริมาณมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ แก้ไขซ่อมแซมถนน และมีการกำจัดผักตบชวา นอกจากนั้นแล้วควรมีป้ายบอกทางสถานที่สำคัญต่างๆ ในชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์เชิงรุก ด้วยพัฒนากิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำให้มีความหลากหลาย กลยุทธ์เชิงแก้ไข ด้วยการจัดอบรมให้ความรู้การพัฒนา กิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยววิถีริมน้ำชุมชน กลยุทธ์เชิงป้องกัน ด้วยการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนและกลยุทธ์เชิงรับ ด้วยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องป้องกันจำนวนผักตบชวาจำนวนมากเข้าพื้นที่ในชุมชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ จัดทำแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวบรรจุในแผนการพัฒนาชุมชนทุกปี และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผนพัฒนา ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า โมเดลธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1 ด้านการตลาด มุ่งเน้นถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและการสร้างการรับรู้และสร้างคุณค่าในสินค้าและบริการให้กับกลุ่มเป้าหมาย 2 ด้านกระบวนการในการดำเนินงาน และ 3 ด้านการเงินที่แสดงรายรับ – รายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการสนับสนุนงบประมาณในการลงทุนช่วงเริ่มต้น และมีการอบรมให้ความรู้ชุมชนด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวในชุมชนและเกิดการบริหารจัดการในธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

## 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบในการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ชุมชนและหน่วยงานร่วมคิดร่วมวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนด้านการท่องเที่ยวผ่านเครื่องมือ SWOT Analysis, TOWS Matrix, and Business Model Canvas (BMC) ส่งผลให้ชุมชนมองเห็นบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการ การกำหนดกิจกรรม และการบูรณาการร่วมกัน ส่งผลให้เกิดพลังชุมชนในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกพื้นที่โดยควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัย ในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยให้ชุมชนจัดทำกิจกรรมตามแผนงานที่วางไว้และทำการประเมินผลกิจกรรมเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนสู่มาตรฐานด้านการท่องเที่ยวในลำดับ

## References

- Bunnamsirikit, P., & Suthipisan, S. (2021). *Unit 15 cultural tourism towards sustainable tourism. Teaching materials for the culture subject set*. Liberal Arts major Sukhothai Thammathirat Open University.
- Chakthong, C., & Kaewnuch, K. (2022). Factors affecting active agine tourist's decision to join agrotourism activity in Thailand. *Journal of International and Thai Tourism*, 18(1), 62–85.
- Chantanee, M., & Inthason, S. (2023). Upgrading the potential of creative community – based tourism to develop the area based on the local identity of the Sri Ayutthaya Group Network in the Community Area of Khlong Chik. *Journal of Arts Management*, 6(3), 153–170.
- Chouykaew, T., & Jirojkul, S. (2019). Pak Phanang's River Cultural Route Development for Tourism Marketing Promotion, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Provice. *Academic Services Journal Prince of Songkla University*, 30(3), 80–97.

- Dickman, S. (1966). *Tourism: An introductory text*. Hodder Education.
- Jantawong, S. (2022). Guidelines for community – based tourism development in area of Ban Tha Tian, Doem Bang Sub – district, Suphan Buri Province. *The 19th KU KPS National Conference*. Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus. 8–9 December 2022.
- Khamkerd, T., Rueangrit, U., Sangiemsilp, P., Therawat, J., & Markjan, C. (2020). *Community – based tourism management model on the foundations of sustainable community lifestyles of Tontan Subdistrict Songphinong District, Suphanburi Province*. Raiamangala University of Technology Suvarnabhumi.
- Leelakitpaisarn, Y., Chaovanapricha, K., Chuanchomb, J., Srinathiyawasina, T., Sriyothina, S., Wichasin, P., & Traiphong, P. (2024). Increasing agro–ecotourism potential as a learning resource in Suphan Buri Province. *Journal of Arts Management*, 8(1), 401–417.
- Ministry Tourism and Sports. (2023). *National Tourism Development Plan. (3)*. Tourism Authority of Thailand.
- Ministry Tourism and Sports. (2024). *Tourism statistics 2024*.  
<https://www.mots.go.th/news/category/760>.
- Na Thongkaew, B., Raksapol, A., Phengkona, J., & Jittapraphan, B. (2017). Potential and guidelines for tourism development in Khanthuli Sub–district, Suratthani Province. *Area Based Development Research Journal*, 9(2), 106–121.
- Pathan, A., Sopanik, S., Yodsuwan, C., Ching Tan, C., Phakdeephrot, N., & Srithiong, S. (2022). *The development of business model to enhance competence of local communities in Chiang Rai for MICE travelers*. School of Management, Mae Fah Luang University.
- Sathunuchawat, P., Nawon, W., Daengcharoen, S., & Wangthichob, P. (2019). Development of community tourism (OTOP Village) at Nong Suang Village Krachang Sub District Bang Sai District Phranakhon Si Ayutthaya Province. *Journal of Management Science Review*, 1(1), 25–32.
- Thaothampitak, W., & Choibamroong, T. (2019). The potential of cultural world heritage tourism site in Thailand: A case study of the historic city of Ayutthaya. *The Journal of Social Communication Innovation*, 7(1), 35–45.
- Polnyotee, M., Nooniam, S., & Sakulvanitcharoen, S. (2022). Sustainable Community – Based Tourism Development Guideline: A case study of Tai Dam community at Ban Na Pa Nard, Chiang Khan District, Loei Province. *Journal of International and Thai Tourism*, 18(1), 1–25.

Tancharoen, S. (2017). Community based tourism management and sustainable tourism development of Bangkantaek community in Samutsongkhram Province. *Journal of International and Thai Tourism*, 13(2), 1–24.